

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



# Botheborgska Magazinet.

Torsdagen, den 7 Augusti 1766.

## Widare fortsättning af anmärkningar öfwer Tabell-werket. (Se N:o 31.)

**N**u en sannolik gissning, huru stor folkmängd hwardera Provinzen äger. I Halland föddes förledet år 2066, och i Bohuslän 3545 lefwande barn. Om jag multiplicerar den förra barnens summa med 30, och den senare med 29, hwilka multiplicanter jag af Provinciernas omständigheter slutar gå sanningen närmaste; så följer at Halländska folkmängden torde wara 62000, och Bohuslänska 103000; eller den förra ungefär en 38 del, och den senare en 23 del af hela Rikets folkmängd. Hela Stiftets folkmängd torde finnas nära nog, om de födda barnens summa, 7824, multipliceras med 29 och en half, gör 230000, eller förmodeligen en 10 del af rikets folkmängd\*. Af dessa exempel finnes, huru litet man af land-chartor, camera- och ecclesiastique-indelningar kan döma om länders styrka och swaghet. Jämföre wi åter igen Bohuslän och Halland, och afdrage Skallots berg, inwikar, sjöar och flera oländigheter, så lär Halland inneholla säkert mer brukbar jord än Bohuslän. Halland prunkar ock med mera yta, näml. 45 Pastorater och 89 stads och lands församlingar; alt sådant har Bohuslän mindre, näml. 28 Pastorater och 68 stads och lands församlingar; men är ändå säkert 2 femte delar folkrifare, än Halland. Tabell-werket är säkraste måtstocken på provincers godhet.

Döde, förledet år, woro i hela Stiftet 2618 af mann- och 2483 af qwintönor, tilsamman 5101; alt så bleswo 2723 flere födde, än döde. Jag har förut, på goda grunder, gissat, at Wårt Stift innesattar en tionde del af hela Rikets folkmängd. Och som, i förledet år, Gudi lof! ingenståds i Riket betydande farfoter bortödde owanlig myckenhet af folk; så följer, at, om förökningen warit så stor öfwer hela Riket, som i detta Stift; så skulle de födde öfwerstiga de döde til 27000. låt wara, för jämnheten full, 25000. Man

Si

ser

\* År 1760 war folkmängden i Sverige och Finland; mankön 1127938, och af qwintön 1255175; tilhopa 2383113.

ser således, huru Riket, genom Guds välsignelse, kunde inom 4 år fördöpa sig til 100000; inom 40 år til en million; och följageligen inom et seculum til 2 och en half million: det är, til dubbelt så stor folkmängd, som Riket nu huser; och följageligen til dubbel så mycken walmåga, styrka och anseende mot sina mågtiga Grannar. O! om våre försäder, för 150 år sedan, då Sverige utan twiswel måtte hafst til det minsta 3 millioner människor, hade grundat sina wälmenta förslag til Sveriges walgångs bestämmande, på sådana tabellariska grunder; undwilt, efter yttersta möjligheten, alla blodiga krig, och befrämjat näringar, skimmerligen det menlösa landbruket: ho ser icke, at Sverige skulle, efter sådana anstalter, ägt til det minsta 8 millioner inbyggare, och alltså varit wist 3 gånger lyckeligare och mågtigare! Den som ännu twiflar på, om folkförökningen kan gå så fort; han jämföre, til exempel, det England, som Drottning Elisabet emottog, med det yngre, som Konung Georg III. nu regerar. Sant är, at sistnämnda Rike, under all denna tiden, fört många blodiga krig: men utom det, at inflyttade utlänningar funnat årsätta krigs förödelsen, så wet man, at England förstätt konsten at föna sina egna barn efter möjligheten, före sällan stora land-armeer ur riket, krigat mera med penningar, för hwilka utländske armeer blifwit legde; at med sina lif köpa England ära, än med egna landsmans prästutländska matrosor i tjenst på krigs-skeppen, och flera dylika grepp. Hwad slätt politique hafwa icke Dysske Förstärne haft, som för någre penninge-subsidier, tillåtit utlänningar wärfwa armeer inom sina länder? Exempel kunde wi taga närmare; om de ej woro förhateliga. Jag må åter draga mig ifrån utsigten öfwer så stormande tider, til det tysta lugn, som mit ämne wisar.

Afwen som af mankønet altid flere födas; så dö och altid flere barn af detta køn, än af det så kallade bräckliga kønet (afwen så släpper en gosse altid snarare lifwet til i södflen, och får i tabellen heta dödsfödd; än en flicka). Götheborgs Stift miste i förlebet år, 2177 barn under 10 år, hwaras allena 994 woro flickor; alltså nästan 200 flere gossar. Men däremot war, ibland de öfrige döde, qwinkønet något talrikare. Af ungdom och ogifte folk öfwer 10 år, dödde 426 af man- och 459 af qwin-kønet; samt af gift folk 1009 af förra, och 1030 af senare kønet. Alltså dödde 3062 ogifte, och 2039 gifte; det är: de förras döds-summa war til de senares, uti ej behageligare proportion, än 3. til 2; en proportion, som, genom Guds hjelp, en wäntående framtid, medelst många människjo-gymnande anstalter, torde ansefneligen förminskas.

Mera härnäst.

## Tilfällige anmärkn. under några små resor i Norra Halland.

Gråsvärten var så frodig, at den på somliga ställen ej kunde i ladorne inrymmas. Jag hörde med nöge en bonde berätta, at han pågår slå gräset den ena dagen, och föra det i hus dagen efter; men at det ej må för-därswas, lägger han sin särsta hö hwarstals ihop med åregammal och söndersturen halm, hwilken eljest skulle utwäckas til ingen nytta, men blifwer på sådant sätt et smakeligt foder, genom det han önnigt indricker höets kraftfulla inmor, som eljest gått sin wäg frugtlost, om höet legat ute i regn och solken, och äter i regn och solken, för at mista all kraft, både lugt och smak: strör man litet salt på et eller annat af dessa hwarstven, retas bestapen så mycket mer at äta up alt hwad dem förelägges, och äfwen at dricka med begärelse, därigenom mjölk-ådrorne öpnas. Men i år, sade bonden, kan han icke nyttja sin gamla halm på det wiset, för brist full på nog utrymme. Han lade äfwen det härtil, at han så gjort i flera år, men at han är så godt som ensamt i denna seden.

En annan man beflagade, at i miswärt-år måste bonden köpa säd för högt pris: när då gröddan fyller hans lador, får han wäl säd at sälja; men för et pris som ej swarar emot hans arbete och kostnad: insälla 2 år sådane i rad, blifwa hemans brukare, sade han, ruinerade, så wida de skulle köpa från staden alla sina behof för lika högt pris i de goda åren, som i de hårda. Underligt: om alla warers pris jagas i högden, när land-afweln ej welat fort; och de samme likwäl ej skulle så gerna sällas, när denna förkofrat sig.

Wid alla grindar stod en pilt eller sticka på wakt at göra öppning. Stundom woro 3, 4, ja 5 sådane tilstådes. En resande måste bemöta sådan höf-lighet med redbar årfånsla, och ej blott med et munnwäder; imedertid kan hända, at sådane upwaktare wänjas wid tiggeri och lättja, när de äro hema något långt ifrån wägen. En annan sak är det, och lärer finnas billigt, at med dubbel penning upmuntra et barn, som ifrån et närbeslaget hemwist springer fram at wissa resanden tjenstgattighet och öppna grinden. Widare härnäst.

### Små Ryrko-tidningar.

I Domkyrko-Församlingen födde 4 gosse- och 2 flicko-barn: Döde Tunnebindare-Gesällen Claes Åberg; och Stämpelmästaren Lars Ebns Hustru, Anna Sabina Liljeblom, af tarande sjukdom.

I Kronhus-Församlingen födde 4 barn: Wigde Herr Lars Dahlund och Eufan Elisabeth Yunggren; Soldaten Germund Spore och Infan Kerstin Andersdotter Torpen-

Loepenberg; Dito Jonas Beckström och Pigan Betta Maria Petrusdotter: Döde en Soldat, af håll och skyng; och 5 barn, af feber, ofänd barnsifuka och slaz.

Ante-Pastorikan Fru Maria Hjelmsberg afled härstädes den 2 Aug. Hon föddes d. 7 Febr. 1683 på Dross och Hjelmsvit i Bohuslän, och af samma gård tog sit namn, äfvensom hennes halfbroder Revisions-Secreteraren Jacob Hjelmsberg. Desses fader, Swen Andersson, war andre Borgmästare uti Marstrand och Krono-Besallningsman öfwer Dross och Björns härader. Härefter kan något rättas på sid. 1073 i v. Stjernmans Matrif. öfwer Sw. R. o. A. Hennes moder war Irina Bagge, doter af Nils Fridrikssohn Bagge, en rik och ansenlig Handlande i Marstrand, samtader til den wida florerande Bagge-ätten. Gifte 1) 1699 med Pehr Sörensson Brun, Handelsman i Uddewalla; 2) 1711 med Regements Pastor Lars Örneus, och 3) 1717 med Stads-Capellanen i Uddewalla, sedermera kyrkoherden i Oden-sala uti Norra Halland, Lars Johansson Gothenius; af hwilket gifte, sonen Johan Gothenius ensam igenleswer.

#### Kundgörelser.

Den omwilkorliga collect, som på Kongl. Majestät's Allernädigsta Förordnande tillfaller Consistorii Almännens Herr Olof Lindman, blifwer nästkommande Söndag i Domkyrkan insamlad. Då han tillika är tjänstgörande wid Forsamlingen, lära Des Respective ledamöter så mycket mer finna sig upmuntrade til at genom beägnat sammanstött lätta hans wilkor.

Strifvapper utaf No 1 til 15 Dal., No 2 til 12 Dal., och No 3 til 9 Dal. S:mt riset af Korndahls Pappers-bruk, jämwal maculatur til 2 Dal. S:mt riset, finnes til köps hos Hr. Johan Georg Lange, senior, på Konungs-gatan.

Den 14 uti innerarande månad, kl. 10 f. m., temmer uppå stadens auctions-kamare, igenom offentlig aucion, till den mestbiudande at försäljas Fru Cecilia Holsts hus, lydande under Kongl. Elfsborgs ladugård i hästbagen, belägen wid Gamla Wärfwet, och bestående af stuga, kamare, kök med inmurad brygge-panna, och kallare under kamaren, samt wind ofwan uppå, och en liten bråde-bod, med mera tilhörigt, hwarom hugade köpare kunna sig förut underrätta.

Gifwes tillänna, at om någon wore hugad sig tilhandla lotter uti Drottningens lotteriet, som består af 5 classer, och til instundande September månad börjar at dragas; kan densamme erhålla lotter, hela eller halfwa, hos Herr Rådman Peter Coopman, emot 15 Dre Riksg:gr för hwarje hel och hälften dito mynt för hwarje half lott, som gör 45 Dal. S:mt för en hel samt 22 och en half Dal. samma mynt för en half lott; och därjemte af honom blifwa underrättad om winsterne, som wid hwarje claf dragning utkomma.

Den 27 dragningen i Göteborgs Hospitals lotteri kommer den 14 i denna månad at dragas, och finnes ännu oförsälda lotter på flera ställen.

